

■ **مقدمه**

چالش بر سر مفهوم و مصادیق مساله‌ای به نام «حقوق زنان» در ایران، از ابتدای انقلاب اسلامی تبدیل به چالشی پرحاشیه در جامعه ایران شد. حساسیت‌ها درباره اولین حکومت اسلامی شیعی در منطقه که با شوریدین روحانیون مذهبی علیه حکومتی کاملاً سکولار که سابقه کشف اجباری حجاب را در دوره‌ای در کارنامه خود داشت با یک هم‌زمانی اتفاقی در گردش نگاه غرب به زنان و اوج گرفتن دوره شی‌انگاری زنان در صنعت فرهنگ و تبلیغات و همین‌طور آغاز جنبش‌های مدافع حقوق زنان، شدت یافت و انتظارها برای سنجش عملکرد حکومت جمهوری اسلامی در حوزه زنان بالا گرفت.

اگرچه پیش از این در چند گفت‌وگوی رهبر کبیر انقلاب اسلامی با رسانه‌های خارجی و همین‌طور مجموعه‌ای از مقالاتی که شهید مطهری به‌ عنوان یکی از تئوریسین‌های اصلی انقلاب اسلامی در مجله زن روز می‌نوشت و بعدها در نسخه تکامل‌یافته‌ای در کتاب «نظام حقوق زنان در اسلام» به عنوان یک سند رسمی، نگاه حکومت اسلامی به زنان مطرح شد، با این وجود آنچه تکلیف‌نهایی وضعیت زنان در حکومت اسلامی ایران را مشخص و نحوه عملکرد و خروجی قابل قضاوت حکومت ایران در مواجهه با زنان را بعد از انقلاب معلوم کرد ساختارهای اجتماعی شکل‌گرفته جدید در ایران بود. چیزی که پیش از اینکه یک منع یا تشویق حکومتی در پس‌زمینه آن باشد، به نگرش‌های مردمانی برمی‌گشت که انقلاب کرده بودند و حالا نگاه جدیدی به زنان در جامعه را جریان می‌دادند. اگرچه در موارد معدودی، مصادیقی از اصرار بر عرف‌های بالاتر از شرع و محدودیت‌های هنجاری در بخش‌هایی از جامعه عرصه را برای زنان تنگ کرده بود اما خروجی این نگاه در نهایت موجب به میدان آمدن زنان در حوزه‌هایی شد که پیش از این تجربه نشده بود. عرصه هنر برای زنان که تا پیش از این محل تاخت‌وتاز قشر مرفه و بالاشهرنشین تهرانی بود به عقب رانده شد و حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی دیگر مثل عرصه بسیار مهم مشارکت‌های اجتماعی که تا پیش از این برای زنان یک تابوی سنتی به شمار می‌رفت بتدریج آغاز شد. اتفاقی که با وقوع جنگ تحمیلی رنگ و بوی دیگری گرفت و در موارد متعددی مثل حضور در جبهه‌های نبرد به عنوان دکتر و امدادگر و پرستار یا پشت‌صحنه جنگ به عنوان تأمین‌کننده بخش‌های سبک لجستیکی سپاه و ارتش شکل دیگری به خود گرفت.

به فاصله اندکی بعد از شروع حیات دوره زندگی اجتماعی در ایران در ابتدای دهه ۷۰ بحث‌های مربوط به حقوق زنان بتدریج در جامعه شکل گرفت و به‌تناسب دولت‌ها و مجلس‌هایی که تشکیل می‌شد، تلاش برای طرح انواع و اقسام طرح‌ها و نظر به‌های مربوط به زنان اوج گرفت. در یکی از پررشن‌ترین اتفاقات پیوستن ایران به کنوانسیون رفع تبعیض علیه زنان در مجلس ششم به تصویب رسید که موجی وسیع از مخالفت‌ها و جنجال‌ها را به همراه داشت و با تغییر دولت و مجسد این تلاش‌ها اندکی کاهش یافت.

بحث درباره حقوق زنان در ایران از همان ابتدا پیوند وسیعی با بحث عدالت جنسیتی داشته است. مفهوم عدالت جنسیتی بنا بر ماهیت مفهوم ۲ کلمه پیونددهنده این ترکیب یعنی عدالت و جنسیت محل بحث‌های مختلفی در تمام دوره‌های معاصر بوده است و ساختارهای قانونگذار و اجراکننده قوانین و ناظران بر قانون، توسعه‌پسند داغ شده است. معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده به عنوان پیشینه‌داهنده و بزرگ‌ترین حامی وجود این قانون در برنامه ششم توسعه، به این ترتیب در معرض انتقادات و تحسین‌های متعددی قرار گرفته است. در این گزارش، به شیوه پیشنهاد، طرح و بحث و تصویب بخشی از برنامه ششم توسعه که به بحث عدالت جنسیتی مربوط می‌شود می‌پردازیم.

■ **ماجرای عدالت جنسیتی در برنامه ششم توسعه چیست؟**
قدمت استفاده رسمی از عبارت «عدالت جنسیتی» به ۲۱ سال پیش بازمی‌گردد. در اجلاس پکن (۱۹۹۵) آیت‌الله محمدعلی تسخیری که به همراه هیات ایرانی در آن حضور داشت، موضوع عدالت جنسیتی را به عنوان پیشنهاد این هیات مطرح و

تأملات

عملکرد دولت در حوزه عدالت جنسیتی چگونه بوده است؟

گرایش کنوانسیون یا عدالت اسلامی و ایرانی

- رضاخندان

برنامه‌ها و طرح‌های دستگاه‌ها و رصد مستمر ارتقای شاخص‌های وضعیت زنان و خانواده، گزارش آن را به‌طور سالانه به هیات‌وزیران ارائه نماید. تبصره ۲ – آیین‌نامه اجرایی این مساده درباره نحوه اعمال، سازوکارهای نظارت و پایش شاخص‌ها و وظایف و الزامات دستگاه‌های اجرایی برای ارتقای شاخص‌های مذکور، به پیشنهاد سازمان، معاونت امور زنان و خانواده و با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، ۶ ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیات‌وزیران خواهد رسید.

■ **عدالت جنسیتی یا تناسب جنسیتی**

اما ماجرا به این سادگی نیست. به‌محض طرح این مفهوم در مجلس برخی اعضای کمیسیون فرهنگی به مخالفت با گنجاندن این واژه در متن لایحه می‌پردازند. استدلال اصلی آنها امکان سواسه‌استفاده از این واژه گنگ و مبهم است اما مشخص است سیاست‌های این چندساله معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری که پشتیبان و اجراکننده اصلی این بند قانونی است دلیل اصلی این نگرانی‌هاست. به همین ترتیب پیشنهاد مبنی بر استناد به تناسب جنسیتی به جای عدالت جنسیتی مطرح می‌شود. این پیشنهاد از سوی مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی است و در آن آمده است: با لحاظ لزوم توجه به خانواده به‌عنوان عنصر اصلی و اساسی در ایجاد نظامات اجتماعی، پیشنهاد می‌شود فارغ از رویکردها و سوگیری نسبت به جنس زن یا مرد، عبارت «خانواده‌محوری و رعایت تناسبات جنسیتی» جایگزین «عدالت جنسیتی» شود. مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی در بیان دلیل این پیشنهاد خود خطاب به کمیسیون فرهنگی نوشت: الگوی مدنظر جامعه اسلامی، الگویی تناسب‌محور است نه تشابه‌محور و تنها در پرتو دستیابی به این الگوست که توانمندی‌های هر یک از دو جنس به ظهور می‌رسد و محدودیت‌های آنها در نظر گرفته می‌شود. احمد آزادینخواه از اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس و سخنگوی این کمیسیون درباره مطرح شدن این پیشنهاد و عاقبت آن اینگونه توضیح می‌دهد: مستندات وجود داشت که این عبارت از سوی چهره‌های فمینیستی استفاده می‌شده لذا کمیسیون اصرار داشت بدون اینکه تبعیضی در حقوق زنان صورت گیرد، تناسب جنسیتی جایگزین آن شود. اما این موضوع حرف‌و‌حدیث‌هایی در داشت که در ادامه، نمایندگان زن کمیسیون فرهنگی پیشنهاد دیگری ارائه کردند که پیشنهاد حذف ۲ واژه «تناسب جنسیتی» و «عدالت جنسیتی» از ماده ۳۱ لایحه برنامه ششم توسعه بود. طیبه سیاوشی، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس در این باره بیان اینکه تعدادی از نمایندگان کمیسیون فرهنگی معتقدند تناسب عموماً به معنی کمیت است، گفت: این عده معتقد بودند عدالت، مفهومی ارزشی است و در جامعه متداول تر است؛ همان‌گونه که مفاهیمی چون عدالت اجتماعی و عدالت اقتصادی نیز مطرح است اما در نهایت بر سر این موضوع نمایندگان کمیسیون فرهنگی به اجماع نرسیدند بنابراین قرار شد تمام نمایندگان پیشنهادات مربوط به مواد مورد بحث در کمیسیون فرهنگی از لایحه برنامه ششم توسعه رازور چهارشنبه (۳ شهریور ماه) به رئیس کمیسیون فرهنگی ارائه دهند. از این رو موارد را با خانم‌های حقوقدانی که از طرف دولت و سازمان برنامه و بودجه در کمیسیون حضور یافتند، مطرح و نیز ماده مذکور را مورد بحث و بررسی قرار دادیم و در نهایت خانم‌های کمیسیون فرهنگی پیشنهاد دادند هر دو واژه تناسب و عدالت جنسیتی از ماده ۳۱ لایحه برنامه ششم توسعه حذف شود. خانم‌های این کمیسیون پیشنهاد دادند با توجه به اصل ۲۱ قانون اساسی و سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری و ماده ۲۳۰ قانون برنامه پنجم توسعه، مسائل زنان بدون تأکید بر تناسب یا عدالت جنسیتی مورد توجه قرار گیرد. این پیشنهاد البته مورد قبول قرار نمی‌گیرد و عبارت عدالت جنسیتی در قانون ذکر می‌شود. در عین حال موافقان این موضوع نیز ساکت نمی‌نشینند. هزار نفر از دانشجویان و فعالان زن در نامه‌ای خطاب به رئیس‌جمهور و معاون امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با تأکید بر توجه به توازن و عدالت جنسیتی در برنامه ششم توسعه، خواستار توجه به مطالبات زنان در تدوین این برنامه می‌شوند.

■ **نظرات مولاوودی درباره عدالت جنسیتی**

چنانکه گفته شد مولاوودی پیش از اینکه به عنوان معاون امور زنان و خانواده ریاست جمهوری منصوب شود، مشخص کرده بود درباره عدالت جنسیتی چه موضعی دارد. به همین ترتیب مجموعه نظرات و دیدگاه‌های مولاوودی درباره قانونی شدن «عدالت جنسیتی» که پایه دفاع تمام قد از ذکر این واژه است، مولاوودی در گفت‌وگو با نمای ایرانیان درباره عدالت جنسیتی اینگونه مقدمه‌چینی می‌کند: ما بارها اشاره کرده‌ایم ایجاد محدودیت برای زنان در سیاست‌های دولت یازدهم و سخنرانی‌های رئیس‌جمهور هیچ جایگاهی ندارد و پای ثابت صحبت‌های رئیس‌جمهور و دولتمردان ایجاد فرصت‌های برابر برای همه اقشار بدون هیچ‌گونه تبعیضی هست. در شورای اجتماعی کشور و هر جا که چنین مباحثی پیش بیاید سیاست‌های دولت را مبنی بر برخورد بدون تبعیض با همه اقشار جامعه منتقل می‌کنیم. ما اکنون به دنیا داریم اعلام می‌کنیم به دنبال عدالت جنسیتی هستیم که این هم باید تعریف شود و اینکه چه شاخصه‌هایی دارد و همین‌طور چه تفاوتی با برابری جنسیتی دارد. ما باید بتوانیم به دنیا نشان دهیم پیاده کردن این فرضیه با رویکرد در جامعه چه آثاری خواهد داشت. این عدالت جنسیتی باید در عمل اتفاق بیفتد تا آثار و پیامدهای آن برای زنان و جامعه آشکار شود. برخی ممکن است عدالت را به معنای قرار دادن هر چیزی در جای خود معنا کنند که طرفدارانی دارد. امروز در طرح دیدگاه‌ها عدالت به‌مثابه انصاف مطرح می‌شود که معاونت زنان دولت یازدهم به دنبال اجرای این رویکرد است.

مولاوودی همچنین در گفت‌وگو با خبرنگاری جمهوری اسلامی اینچنین می‌گوید: مجموعه بررسی‌ها و گزارش‌های راهبردی که ارائه می‌شود چه در سطح ملی و چه بین‌المللی به ما نشان می‌دهد ما با ۲ چالش اساسی در حوزه زنان مواجه هستیم؛ یکی عدم توانمندی اقتصادی زنان و دیگری عدم توانمندی سیاسی زنان یا نرخ پایین مشارکت اقتصادی و سیاسی زنان. اکنون زنان کشور از نظر آموزش و بهداشت مشکل خاصی ندارند اما ۲ چالش اساسی را ما سالیان سال در کشور داریم که به واسطه این چالش‌ها، در موضوع شایسته‌سالاری هم با عدم دسترسی عادلانه زنان و مردان به منابع و فرصت‌ها مواجه هستیم و این منابع و فرصت‌ها به صورت عادلانه در اختیار زنان و مردان قرار نمی‌گیرد و ما در اداره جامعه، مدیریت و مسؤولیت‌ها و بست‌هایی که تقسیم می‌شود عدم تعادل جنسیتی را می‌بینیم و این موضوع به‌وضوح قابل‌مشاهده است، هر چند در برنامه رئیس‌جمهور حقوق و فرصت‌های برابر زن و مرد مورد توجه قرار گرفت و رئیس‌جمهوری در جمع وزرا و سفرهای استانی این موضوع را مورد تأکید قرار داده‌اند اما همچنان ما شاهدیم اعتدال و تعادل جنسیتی محقق نشده است. موضوع تحقق عدالت جنسیتی به عنوان یکی از راهبردهای جدی معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری است و ما تحقق عدالت جنسیتی را به عنوان یک مأموریت برای دولت یازدهم و حوزه زنان و خانواده تعریف کرده‌ایم تا در همه جنبه‌های زندگی از جمله اداره جامعه و مدیریت‌ها، بازار کار و خانواده، زنان دسترسی عادلانه به منابع و فرصت‌ها داشته باشند. ما این کار را شروع کرده‌ایم و امیدواریم اجرای برنامه ششم توسعه در طول ۵ سال بتواند با هدف‌گذاری کمی که انجام داده‌ایم بخشی از اهداف ما را محقق کند تا هم برنامه رئیس‌جمهور و هم اهداف و آرمان‌های مندرج در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور جامه عمل به خود ببوشد. امروز دیگر نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم زنی که در سال ۹۵ زندگی می‌کند مانند زن ۵۰ سال پیش صرفاً خانه‌شین باشد و حضوری و بروز و مشارکت در توسعه و پیشرفت کشور نداشته باشد. زنی که ۵۰ سال پیش بوده فاصله‌ای بین وضع مطلوب و موجودش نمی‌دیده است بنابراین معترض هم نبوده ولی الآن زن امروزی تلاش می‌کند خودش را به وضع مطلوب برساند و برای خودش حقی قائل است که به این وضعیت برسد. لذا وقتی در این شرایط هستیم هرگونه بی‌توجهی و عدم اعتماد به این توانمندی و عدم بهره‌مندی از ظرفیتی که وجود دارد و محروم کردن کشور از سرمایه‌گذاری‌ای که انجام شده و معطل گذاردن آن سرخوردگی این گروه را به دنبال دارد که قابل‌جبران نیست. اینطور که از گفت‌وگوها و سخنرانی‌های مولاوودی برمی‌آید استدلال او برای نشان دادن حقانیت عدالت جنسیتی بر مبنای ۳ گزاره است:

۱- هماهنگ نشان دادن مفهوم عدالت جنسیتی با اصول انسانی و اسلامی

۲- مولاوودی عدالت جنسیتی را زیرشاخه‌ای از عدالت اجتماعی می‌داند و گام برداشتن برای تحقق آن را مساوی تلاش‌های تمام این سال‌ها برای عدالت اجتماعی می‌داند. این دیدگاه علاوه بر آنکه مخالفان عدالت جنسیتی را در موضع انفعال مبارزه با عدالت اجتماعی قرار می‌دهد، یک نوع عادی‌سازی رویه‌های جنسیتی عدالت در جامعه نیز هست.

۳- علاوه بر آن مولاوودی تلاش شایانی دارد تا نشان دهد تلاش برای عدالت جنسیتی، یکی از اهداف محقق نشده انقلاب اسلامی است که حالا در دولت اعتدال زمان تحقق آن فرارسیده است. او می‌گوید: زنان در کشور ما چه در دوران قبل و بعد از پیروزی انقلاب و چه در دوران دفاع مقدس، سازندگی و تحریم‌های ظالمانه و عادلانه‌ای که کشور ما را هدف قرار داد، دوشادوها مردان بوده و هم‌با و همگام با آنها در تمام صحنه‌ها و عرصه‌ها حضور داشته‌اند اما امروز در جامعه یک حضور نامتوازن و موقعیت نامتعادلی وجود دارد که به نظر می‌رسد مردان بیشتر به فرصت‌ها و منابع اقتصادی و سیاسی و زنان بیشتر به منابع و فرصت‌های فرهنگی و اجتماعی دسترسی دارند.

■ **پاسخ به انتقادات**

۱- یکی از مهم‌ترین انتقادات نمایندگان مجلس بویژه فراکسیون زنان و خانواده به احکام برنامه ششم توسعه، مبهم بودن مفهوم «عدالت جنسیتی» است. مولاوودی در گفت‌وگو با خبرنگاری مهر به این ابهام اینگونه پاسخ می‌دهد: لایحه احکام برنامه ششم توسعه ۳۰ ماده دارد که ماده ۲۶ آن مربوط به زنان و خانواده است. در این ماده تأکید شده است «به منظور تحقق اهداف مندرج در اصول دهم، بیستم و بیست و یکم قانون اساسی، اهداف سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی برنامه ششم مبنی بر «تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و استیفای حقوق شرعی و قانونی زنان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان» و نیز به منظور بهره‌مندی جامعه از سرمایه انسانی زنان در فرآیند توسعه پایدار و متوازن، کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند با سازمان دهی و تقویت جایگاه سازمانی امور زنان و خانواده در دستگاه، نسبت به اعمال رویکرد عدالت جنسیتی در سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های خود و ارزیابی آثار تصمیمات خود در آن چارچوب، براساس شاخص‌های ابلاغی ستاد ملی زن و خانواده اقدام کنند. این احکام، برای اجرای برنامه ششم توسعه مورد نیاز است اما در برنامه پیش‌بینی شده که شاخص‌های مفهوم «عدالت جنسیتی» باید در فاصله ۶ ماه پس از تصویب احکام برنامه ششم در مجلس، تدوین و ارائه شود و هر سال این شاخص‌ها مورد ارزیابی قرار بگیرد. شاخص‌های گزارش پیشرفت در زمینه عدالت و تعادل جنسیتی همه ساله از سوی معاونت امور زنان ارائه می‌شود و مراقبت می‌کنیم شاخص‌ها به‌طور مشخص ارتقا یابد. البته ما برنامه خود را در زمینه شاخص‌های عدالت جنسیتی ارائه داده‌ایم و عدالت و تعادل جنسیتی در

جای‌جای برنامه پیشنهادی دیده شده که نزدیک ۲۰ صفحه است. قرار است دولت این برنامه را برای اجرا به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ کند. قرار نیست برنامه توسعه برای تصویب به مجلس برود و این نظر شخص رئیس‌جمهور بود که فقط احکام مورد نیاز برنامه را به مجلس ارائه دهیم اما در اولین فرصت پس از تصویب احکام، برنامه ما در حوزه عدالت جنسیتی ارائه می‌شود.

۲- مطرح نکردن عدالت جنسیتی در موضوع آزمون‌های استخدامی که خود دولت عهدمدار طراحی و اجرای آن بوده است، یکی از انتقاداتی است که انتخاباتی بودن و بهره سیاسی بردن از طرح عدالت جنسیتی در برنامه ششم را منتقد مولاوودی به این انتقاد اینگونه پاسخ می‌دهد: موضوع آزمون‌های استخدامی را به صورت ویژه بررسی کردیم به این شکلی که برخی رسانه‌ها اعلام کرده‌اند، نبوده و موضوع مربوط به عناوین شغلی بوده و در بیش از ۹۰۰ عنوان شغلی ۱۶ عنوان خاص زنان بوده است.

۳- شهیندخت مولاوودی، معاون رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده در پاسخخ این موضوع را بررسی که برخی گروه‌ها از عدالت جنسیتی که شما دنبال می‌کنید برداشت برابری جنسیتی دارند و آن را متفاوت با احکام اسلامی می‌دانند هم می‌گوید، چارچوب حرکت ما مشخص است و همواره بر این موضوع تأکید و تکرار داریم که تفسیر برنامه‌ها، سیاست‌ها و طرح‌ها در قالب عدالت جنسیتی صورت گیرد.

تأکیدهای فراوانی که مولاوودی برای منتسب کردن این اقدام به وزیران‌دهم دارد کمی هم‌چنین تر از آن چیزی است که در عرف کار دولتی پذیرفته شود. او در موارد متعددی این اقدام را دستاورد و تحقق شعارهای دولت یازدهم معرفی می‌کند.

■ **مؤخره**

طرح عدالت جنسیتی هم‌اکنون در شورای نگهبان در حال بررسی و تحقیق است اما سرنوشته این طرح و بحث‌ها و جنجال‌هایی که در زمینه آن به راه افتاد نشانه خوبی برای مشخص کردن عملکرد معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری است. به نظر می‌رسد علاوه بر مشکلات ساختاری طرح عدالت جنسیتی و عدم تطابق آن با شرایط امروز اجتماعی و سیاسی کشور، آنچه سبب مخالفت‌های اصلی با این طرح شده است، نگاه نیت‌سنجانه و بدگمانانه به طراحان ثانویه این طرح است که به نظر می‌رسد چندان هم بیره نیست. سابقه نه‌چندان جالب گروه‌های مدافع حقوق زنان در ایران در اندازه زیادی به سیاست چندین دهه‌ساله کنوانسیون‌ها و الحاقیات و سازمان‌های زنان که چیزی جز برابری و یکسانی نامتناسب با عدالت انسانی در شرع را خواستار نیستند، سبب ایجاد یک بدگمانی تاریخی در اذهان مدیران حکومتی و اقشار مذهبی و انقلابی جامعه شده است. سابقه بسیار منفی تلاش مجلس ششم و دولت هفتم برای پیوستن ایران به کنوانسیون الحاقی حقوق زنان که سبب ایجاد جنجالی بزرگ شد همچنان در خاطرها محفوظ است. علاوه بر آنکه مفهوم عدالت جنسیتی در نظام حقوق بین‌الملل، اسناد بین‌المللی و رویه نهادهای بین‌المللی، کاملاً لفظ برابری را به خاطر می‌آورد. گذشته از آن رویکرد معاونت امور زنان و ریاست جمهوری در دیگر امور مربوط به زنان، حرکت‌هایی مثل تلاش برای جنسیت‌زدایی از مشاغل یا تلاش برای فرستادن زنان به روزنگاه‌ها و همچنین برخی عملکردهای شاذ در حوزه زنان و مهم‌تر از همه اینها مجموعه سخنرانی‌ها و گفت‌وگوهای در ظاهر بی‌ربط نفر اول این معاونت به مساله عدالت جنسیتی نگرانی‌ها در باب چگونگی تحقق آن را افزایش داده است؛ چه آنکه به‌عنوان مثال در شاخص‌سازی‌ای که در وزارت نفت نسبت به این واژه صورت گرفته است، عملاً برنامه‌هایی در نظر گرفته‌شده که برابری را منتابار می‌کند. از این منظر به نظر می‌رسد آنچه بیش از همه سبب نگرانی از طرح این مبحث شده امکان سوه‌استفاده رسمی‌ترین نهاد متولی امور زنان در دولت جمهوری اسلامی است. اتفاق تاسف‌آوری که عملکرد ۲/۵ ساله این معاونت نقش اصلی را در شکل‌گیری این ذهنیت میان علاقه‌مندان به انقلاب داشته است. کاهش سوءتفاهم‌ها تا اندازه زیادی به ادبیات مورد استفاده متولیان امور زنان در کشور بستگی دارد و به نظر می‌رسد مساله‌ساز بحث عدالت جنسیتی بعد از تصویب قانون توسط معاونت امور زنان از عدم درک این حساسیت روی ادبیات است. توصیه یک طرف ماجرا به کاهش سوءتفاهم‌ها، اتفاقی که بارها توسط شهیندخت مولاوودی رخ داده است طبیعتاً بی‌نتیجه خواهد ماند اگر او به طرز واضحی مشخص نکند منظور دولت از عدالت جنسیتی چیست. مولاوودی در گفت‌وگویی تأکید کرده بود شاخصه‌های عدالت جنسیتی بعد از تصویب قانون توسط معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری مشخص خواهد شد. اگر همه مشکلات ساختاری برای حل این مساله را در کنار فشاری که برخی مجامع حقوق بشری جهانی روی مساله زنان در ایران به حکومت وارد می‌کنند و سبب افزایش چندبرابری سوءتفاهمات در این زمینه شده است بگذاریم، متوجه می‌شویم چگونه تلاش برای احقاق این حقوق، بدون هوشیاری صدرصدی، بازی کردن در زمین دشمنی تلقی می‌شود که تنها ابزارش مطالعات حقوق بشری نیست و بهانه جویی‌هایش پایان ناپذیر است و با کمی عقب‌نشینی خیز بلندتری برمی‌دارد. مجموعه همه این حساسیت‌هایی که ترسیم شد سبب می‌شود اتکای صرف به ابزار عقل سلیم، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری را وادار کند اگر نیتی جز بهبود وضعیت زنان ایرانی ندارد، هوشمندانه‌تر گام بردارد و هیچانات مجازی این روزها را زیاد جدی نگیرد. طرح گنجاندن واژه «عدالت جنسیتی» در برنامه ششم توسعه یکی از بزنگاه‌های اصلی برای تغییر وضعیت زنان است. آیا معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری به سلامت از آن عبور می‌کند؟